

Francesc Cabana, historiador i banquer

Ferran Sendra

Entrevista amb l'autor de «Les multinacionals a Catalunya»

Després d'haver treballat vint-i-tres anys a Banca Catalana, on fou vice-president, Cabana col·labora en un projecte molt ambiciós d'història de l'economia catalana. Cunyat de Jordi Pujol, és un dels encausats en la querrela presentada pel fiscal general de l'Estat, Luis Burón, contra vin-i-cinc ex-dirigents de Banca Catalana.

Manuel LUCAS
Francesc CANALS

Francesc Cabana ha publicat recentment *Les multinacionals a Catalunya*. En parlem amb ell al seu despatx del passeig de Gràcia, enmig de llibres i fitxes.

Pregunta.-¿Quin és el grau d'implantació de les multinacionals a Catalunya?

Resposta.-Fort. De multinacionals a Catalunya, n'hi ha que porten seixanta, setanta o vuitanta anys, i no només a nivell industrial, sinó fins i tot a nivell bancari; per exemple, el Crèdit Lyonnais hi és des del 88, és el degà de la banca barcelonina. El grau d'implantació s'ha incrementat especialment els

darrers anys, com a conseqüència de l'onada de multinacionals americanes que comencen a arribar a Catalunya l'any seixanta, aproximadament.

P.-¿Quines són les que més s'hi implanten?

R.-El sector més fort és el químic. Tenim la presència de les quatre grans empreses europees, tres alemanyes i una anglesa, perquè Catalunya potser és una mica allò de l'ou i la gallina, una empresa ha portat l'altra; de fet, tota la química espanyola s'ha centrat a Catalunya, i el gran polígon industrial químic espanyol és a Tarragona.

P.-¿Hi ha sectors específics de les multinacionals diferents dels de les empreses catalanes?

R.-Aquesta és una de les coses que jo em vaig proposar, veure a quins sectors hi eren i a quins no hi eren, i la conseqüència que n'he tret és que les multinacionals són presents en sectors d'indústria base, perquè cal ser multinacional per ser-hi, però, al mateix temps, es van escampant, com la taca d'oli, a qualsevol sector on hi hagi la possibilitat de

guanyar diners, de manera que, a través de filials, s'han situat en sectors que eren clàssics i tradicionals de la petita i mitjana empresa catalana.

P.-¿Principalment, de quins països són aquestes multinacionals?

R.-A Catalunya hi va haver la gran arribada de les multinacionals europees perquè va ser la zona de l'Estat espanyol que més ràpidament es va industrialitzar. En bona part, en la química, per exemple, són empreses que vénen a Catalunya atretes per la indústria tèxtil, per oferir colorant. La Pirelli ve aquí a fabricar cables, després entrarà amb pneumàtics, parlo dels anys vint, és a dir de fa seixanta anys. Els nord-americans han vingut amb força, però vénen molt més tard i normalment a través de la compra de societats ja establertes. O sigui, quan ve Pirelli, l'empresa es diu Pirelli, i, quan ve una empresa d'Ohio, s'instal·la a Catalunya a través d'una empresa que es diu Casamitjana Mensa, S. A., fet que dificulta reconèixer aquesta multinacional.

P.-¿Les multinacionals de Catalunya tenen el centre de decisió a Madrid o a Barcelona?

R.-A Catalunya es dona un procés en el qual la seu de la multinacional acostuma a coincidir amb el centre de producció, cosa que no es dona en el cas de Madrid. Si parlem del País Valencià, trobarem evidentment un centre de producció molt important d'IBM, però en canvi el centre de decisions és a Madrid. Per contra, aquestes multinacionals que hi ha a Catalunya, en general, malgrat alguna excepció, com és lògic, coincideix que el centre de decisions és normalment a Barcelona i el centre de producció, es a dir la fàbrica i els magatzems, es situen dins les comarques del Principat, que poden ser el Maresme, el Vallès o el Camp de Tarragona. En el meu llibre és aquest el fet que destaco, és a dir, que hi ha un acord tant pel que fa a la decisió política, el centre social i el domicili de l'empresa, com respecte al centre de producció. Hi ha un lligam estret; hi menciono també algun cas en què no existeix.

P.-¿Com repercuteix la presència de les multinacionals en l'economia catalana? ¿És perjudicial, beneficiosa?

R.-En aquest moment, jo diria que pràcticament tots els governs del món intenten atraure multinacionals, especialment aquelles que porten tecnologia que no es pot obtenir sense la seva col·laboració, i especialment aquelles que poden crear llocs de treball. Establert aquest fet, que la majoria són tan imprescindibles per al desenvolupament català i de l'Estat espanyol, si en aquest moment desapareguessin, seria un veritable desastre. Ara bé, el que és

cert és que aquestes grans empreses tenen una certa tendència a la prepotència, a ofegar i esclafar la petita i mitjana, i, des d'aquest punt de vista, és importantíssim saber on són, saber que han de ser controlades, saber que han de trobar enfront un interlocutor que els sàpiga parar els peus sempre que convingui, perquè, si no, se't mengen; és el cas clàssic dels països del tercer món.

P.-¿Qui hauria de ser aquest interlocutor?

R.-Evidentment, el poder polític en primer terme, autònic o administració central, i, en segon lloc, la mateixa societat, això que se'n diu ara la societat civil, a través de totes les manifestacions.

P.-Perquè la competitivitat de les empreses d'aquí, enfront de les multinacionals, és pobra...

R.-Ja tenim algun cas en què la competència de les empreses catalanes és ferma davant les multinacionals, però cada vegada són menys, perquè, de primer, les multinacionals tenen més possibilitats d'aguantar crisis econòmiques com la que passem, i, després, quan veuen un bon negoci, les multinacionals fan com fa el Barça, és a dir, fitxen, compren empreses.

P.-¿Quines són les més potents?

R.-A Catalunya, en aquests moments, la més important és la Nestlé, una empresa del sector alimentari; és un fet que sorprèn perquè un s'imagina que podria ser la Nissan, que treballa en el terreny dels automòbils, però la més important és una empresa que fa xocolates, que fa llet condensada, i que fa petites coses que es troben en qualsevol super-

mercat. És una empresa que porta seixanta anys establerta a Catalunya.

P.-Respecte al País Valencià, ¿com trobem el tema?

R.-Al País Valencià hi ha dues multinacionals que hi treballen fortament, el que passa és que en els dos casos el domicili social és a Madrid. És el cas de la Ford, a Almussafes, i és el cas de l'IBM, també prop de València. Són dues inversions enormes d'una

tura social prou completa perquè aquestes societats s'hi trobin bé. Quan dic prou completa em refereixo al fet que tenen des d'electricistes fins a camps de golf, que és el que pot demanar ara aquesta gent. Cal considerar també que aquestes multinacionals vénen tant a Catalunya com al País Valencià, però moltes vegades no aporten gent del seu país. Ho dic perquè en ocasions hi ha la idea que l'arribada de

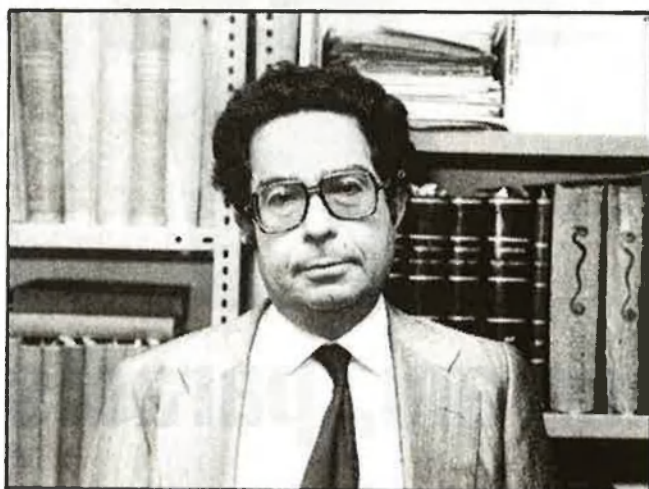
tenen inversions molt fortes en el camp del turisme. Les multinacionals tendeixen més aviat a instal·lar-se al Principat o al País Valencià. Jo diria que un dels problemes que té en aquest moment el País Valencià és la dissociació entre centre de decisió i centre de producció. Algunes multinacionals han anat a fer la seva fàbrica al País Valencià, però mantenen l'oficina a Madrid, a 350 quilòmetres.

P.-¿Les multinacionals financeres són importants a Catalunya?

R.-Hi ha el Crèdit Lyonnais, que porta entre nosaltres molts anys, i ara amb la nova entrada, amb l'onada de banca estrangera que es va permetre fa uns anys, tenim una sèrie de sucursals. Cal dir que la primera plaça és a Madrid; evidentment, després vénen a Barcelona. Hi ha algun cas excepcional com el del Banco di Roma, que va venir primer aquí, i, en tercer lloc, abans es discutia si era Bilbao o València, avui em sembla que no tenen cap dubte; si tenen una tercera sucursal se'n van a València. I és que la ciutat està demostrant una empena important a nivell de generació empresarial i a nivell d'iniciatives.

P.-¿Quedarem totalment ofegats per les multinacionals en el futur?

R.-El que impressiona sobretot, en el cas de Catalunya, és que les multinacionals estan en plena fase d'expansió, estan comprant, mentre que la iniciativa privada és aturada, espantada, i, en definitiva, no inverteix. Això fa que, no pas per culpa de les multinacionals, sinó més aviat per la manca d'un sector privat actiu, el paper de les multinacionals a Catalunya guanyi en el percentatge cada any.

Ferran Sendra

Tots els governs del món intenten atraure multinacionals

gran importància, que, en el cas de la Ford, per exemple, ha canviat el signe de les exportacions espanyoles de l'últim any. Una sola empresa ha aconseguit, doncs, més que moltes altres juntes; això és el que valora una mica el govern quan parla de multinacionals. L'IBM em sembla que està donant molta confiança a les seves instal·lacions del País Valencià. Crec que tenen bona base, perquè el País Valencià té en aquest sentit allò que té també el Principat, és a dir una infraestruc-

l'IBM o de la Ford pot suposar una invasió nord-americana. No sé quants n'hi ha, d'americans, tant en l'una com en l'altra, però segurament deuen ser pocs: unes poques dotzenes.

P.-¿Als Països Catalans hi ha més multinacionals o menys que a la resta d'Europa o de l'Estat espanyol?

R.-Dins del que són Països Catalans, les Illes només compten amb aportacions no exactament de multinacionals, sinó d'empreses estrangeres que